

Univerzita Komenského v Bratislave
Fakulta matematiky, fyziky a informatiky

Systemy financovania a ich dôsledky
na vysoké školstvo

Bakalárska práca

Vypracovala: Jana Hanudel'ová

Študijný program: Ekonomická a finančná matematika

Študijný odbor: 1114 Aplikovaná matematika

Školiteľ: doc. RNDr. Peter Mederly, CSc.

Bratislava 2012

Univerzita Komenského v Bratislave
Fakulta matematiky, fyziky a informatiky

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Jana Hanudeľová
Študijný program: ekonomická a finančná matematika (Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)
Študijný odbor: 9.1.9. aplikovaná matematika
Typ záverečnej práce: bakalárska
Jazyk záverečnej práce: slovenský

Názov : Systémy financovania a ich dôsledky na vysoké školstvo

Cieľ : Charakterizovať základné princípy financovania vysokých škôl a ich dôsledky na vysokoškolský systém

Literatúra : 1.Funding Systems and their Effects on Higher Education Systems. Záverečná správa projektu OECD-IMHE, OECD, 2006. 2.Burke, J.C.: Funding Public Colleges and Universities for Performance, The Rockefeller Institute Press, Albany, New York, 2002

Anotácia : Vysoké školy sú organizácie so špecifickým postavením, ktoré hrali a hrajú veľmi dôležitú úlohu vo vývoji spoločnosti. Jednou z hlavných charakteristík vysokých škôl v minulosti aj v súčasnosti je vysoký stupeň autonómie, ktorý je potrebný pre ich efektívne fungovanie. Financovanie zo štátneho rozpočtu predstavuje jeden z mála nástrojov, ktorými štát ovplyvňuje správanie sa vysokých škôl a presadzuje štátnu vysokoškolskú politiku.

Vedúci : doc. RNDr. Peter Mederly, CSc.

Dátum zadania: 27.10.2010

Dátum schválenia: 08.11.2010

.....
doc. RNDr. Margaréta Halická, CSc.
garant študijného programu

.....
študent

.....
vedúci práce

Dátum potvrdenia finálnej verzie práce, súhlas s jej odovzdaním (vrátane spôsobu sprístupnenia)

.....
vedúci práce

Čestné vyhlásenie

Čestne prehlasujem, že som predloženú bakalársku prácu spracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry a ďalších informačných zdrojov.

V Bratislave, 26.5.2012

.....

podpis autora práce

Pod'akovanie

Chcela by som sa pod'akovať všetkým, ktorí mi akýmkoľvek spôsobom pomohli pri spracovaní tejto bakalárskej práce. Moje pod'akovanie patrí najmä vedúcemu bakalárskej práce, doc. Mederlymu, za odborné vedenie, užitočné rady a pomoc pri vypracovaní bakalárskej práce.

Abstrakt

Jana Hanudel'ová: Systémy financovania a ich dôsledky na vysoké školstvo

Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta matematiky, fyziky a informatiky, Katedra aplikovanej matematiky a štatistiky, 39 strán, 2012

Bakalárska práca je predovšetkým zameraná na charakterizovanie základných princípov financovania vysokých škôl a ich dôsledkov na vysoké školstvo. V úvode charakterizujem systémy financovania vo svete. Následne sa zameriam na financovanie vysokého školstva v Anglicku. Tu popisujem hlavne financovanie výučby na vysokých školách. Potom sa orientujem na financovanie vysokého školstva na Slovensku a v závere práce porovnávam tieto dva systémy financovania. Práca by mala slúžiť na charakterizovanie základných princípov financovania vysokých škôl v Anglicku a na Slovensku a ich následné porovnanie.

klúčové slová: systém financovania, výkonový princíp, rozpis dotácií, vysoké školstvo

Abstract

Jana Hanudel'ová: Funding systems and their impact on higher education

Comenius University in Bratislava, Faculty of mathematics, physics and informatics,
Department of applied mathematics and statistics, 39 pages, 2012

The bachelor thesis is mainly focused on characterizing the basic principles of funding universities and their impact on higher education. In introduction, I describe the funding schemes in the world. Subsequently, I will focus on funding higher education in England. I describe the funding of teaching at universities mainly. Then I focus on funding of the higher education in Slovakia and at conclusion I compare these two systems of funding. The thesis should demonstrate the basic principles of funding universities in England and Slovakia and their subsequent comparison.

key words: funding system, performance principle, analysis of subsidies, higher education

Predhovor

Vysoké školy sú organizácie so špecifickým postavením, ktoré hrali a hrajú veľmi dôležitú úlohu vo vývoji spoločnosti. Charakteristické pre vzdelávanie všetkých ľudí je neustály nárast významu tohto vzdelávania. V posledných niekoľko desiatok rokov sa všeobecne zvyšuje záujem o štúdium a každá krajina sa venuje rozvoju školstva, výchovy a vzdelávania. Vzdelávanie, jeho úroveň a kvalita výrazne ovplyvňujú ekonomický, politický a kultúrny rozvoj krajiny a tie krajiny, u ktorých je prítomná vysoká úroveň vzdelanosti obyvateľstva majú predpoklady aj na svoj ďalší ekonomický rast.

Hlavnou témou práce je financovanie vysokého školstva na Slovensku a v Anglicku. Práca je rozdelená na tri časti, a to charakterizovanie financovania vysokého školstva v Anglicku, na Slovensku a ich následné porovnanie. K dispozícii je dostatok potrebnej literatúry a nápomocný zdroj predstavuje aj internet. Cieľom práce je charakterizovať základné princípy financovania vysokých škôl a ich dôsledky na vysokoškolský systém. Práca má slúžiť na pochopenie hlavných princípov financovania vysokých škôl týchto dvoch krajín a poukázať na hlavné rozdiely vo financovaní.

Obsah

ÚVOD	9
1. Financovanie vysokých škôl v Anglicku	11
1.1. História	11
1.2. Verejné vysokoškolské inštitúcie	13
1.2.1. Verejné zdroje	13
1.2.1.1. Rada pre financovanie vysokých škôl v Anglicku (HEFCE)	14
1.2.1.1.1. Postup pri financovaní vzdelávania	15
1.2.1.1.2. Započítavanie študentov do grantu výučby	16
1.2.1.1.3. Výpočet hlavného grantu	17
1.2.1.1.4. Financovanie mimo hlavného prúdu grantu	19
1.2.2. Súkromné zdroje	19
2. Financovanie vysokých škôl na Slovensku	21
2.1. História	21
2.2. Financovanie vysokých škôl	22
2.2.1. Dotácia na uskutočňovanie akreditovaných študijných programov	24
2.2.1.1. Výpočet výšky dotácie na mzdy a poistné	25
2.2.1.2. Výpočet výšky dotácie na tovary a služby	28
2.2.1.3. Výpočet výšky dotácie na špecifiká	29
2.2.1.4. Výpočet výšky dotácie na kapitálové výdavky	30
2.2.2. Dotácia na výskumnú, vývojovú alebo umeleckú činnosť	30
2.2.3. Dotácia na rozvoj vysokej školy	31
2.2.4. Dotácia na sociálnu podporu študentov	31
3. Porovnanie anglického a slovenského systému financovania vzdelávania	32
ZÁVER	36
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	37

ÚVOD

Vzdelávanie výrazne prispieva k zvýšeniu kvality ľudských zdrojov. Vysoké školy vo svete sú financované z viacerých zdrojov a ide o kombináciu verejných zdrojov, vlastných príjmov vysokej školy a súkromných zdrojov.

Vysoké školy sú autonómne a štát má obmedzenú možnosť ich regulácie. Existujú tri základné modely financovania vysokých škôl vo vyspelých trhových ekonomikách:¹

anglo-americký systém financovania z rozpočtu domácností – Týmto modelom financovania je známe USA. Je tu používaný trhový mechanizmus a štátna zainteresovanosť je slabá. Vzdelávanie na vysokých školách je ponímané ako nárast ľudského kapitálu jednotlivca, a tak je financované najmä z rozpočtu jednotlivca, resp. domácnosti.

švédsky daňovo-dotačný systém financovania – Univerzity sú týmto systémom financované najmä vo Švédsku, Nemecku, Českej republike, ale aj v Dánsku, Fínsku, Grécku, Taliansku, Luxembursku, na Malte, v Nórsku, Poľsku a financovanie vysokých škôl je vo väčšej miere podriadené štátu. Systém je založený na používaní redistribučnej funkcie daňového systému a jeho účelom je dopomôcť k rovnocenným podmienkam vstupu na vysoké školy pre všetkých. Vysokoškolské vzdelávanie je poskytované bezplatne aj cudzím štátnym občanom a školné nie je povolené.

austrálsky systém HECS – Systém vyžaduje zúčastňovanie sa študentov na nákladoch, ktoré im vzniknú pri vysokoškolskom štúdiu. Študenti za štúdium platia buď v časovom predstihu so zľavou alebo neskôr, ale už s inflačným prírastkom. Poplatky vychádzajú z individuálnej možnosti jednotlivého študenta platiť. Vyberajú sa zamestnávateľmi prostredníctvom „Pay as you go“ daňovými platbami, čo je systém stanovený pre platenie splátok, ktoré sú vypočítané na základe ročného príjmu pomocou daňovej povinnosti. Dotovanie vysokých škôl sa tak deje priamo prostredníctvom finančných prostriedkov, ktoré sú vybrané formou daní. Tento systém dnes v rozličných obmenách aplikujú aj

¹ Neubauerova Erika a kol.: Reforma systému financovania vysokých škôl v SR.Štúdia. [online] <http://www.radavs.sk/index.php?option=com_remository&Itemid=21&func=fileinfo&id=24 >

² Eurydice: Organization of the education system in the United Kingdom – England, Wales and Northern

krajiny ako Thajsko, Čína, Vietnam, Kórea.

Slovenský systém financovania vysokých škôl čerpá zo všetkých týchto systémov a inšpiruje sa aj portugalským systémom, z ktorého preberá ideu odvodenia personálnej náročnosti študijného programu od normatívneho počtu študentov na učiteľa.

Moja práca sa zameriava na systémy financovania a ich dôsledky na vysoké školstvo.

Prácu som vypracovala na základe štúdia dokumentov v elektronickej aj písomnej forme.

V prvej časti práce sa venujem financovaniu vysokých škôl v Anglicku, ďalej sa zameriavam na financovanie vysokých škôl v Slovenskej republike. Na konci práce analyzujem tieto dva systémy financovania a vzájomne ich porovnávam.

Hlavným cieľom mojej práce je charakterizovať základné princípy financovania vysokých škôl a ich dôsledky na vysoké školstvo.

1. Financovanie vysokých škôl v Anglicku

1.1. História

System terciárneho vzdelávania sa v Anglicku delí na Higher Education (HE) a Further Education (FE), kde oba prípady predstavujú nepovinné vzdelávanie, ale HE poskytuje predovšetkým vysokoškolské vzdelávanie. Vysoké školy, podobne ako u nás ponúkajú tri stupne vysokoškolského vzdelávania, a to stupne bakalárske, magisterské a doktorandské.

Väčšina inštitúcií poskytujúcich terciárne vzdelávanie bola do konca 19. storočia súkromnými organizáciami, ktorým vláda finančne vypomáhala. Časom dochádzalo k rastu dopytu po vysokoškolskom vzdelávaní, vzrastu počtu univerzít, a teda aj nárastu počtu študentov účastňujúcich sa denného štúdia. To viedlo k tomu, že začalo dochádzať k obmedzovaniu finančných prostriedkov vydaných na študenta a v roku 1994 bol stanovený strop na počet vysokoškolských študentov.²

V roku 1987 vydala vláda dokument Vysokoškolské vzdelávanie: tvárou v tvár výzve – Biela kniha (Higher Education: Meeting the Challenge), ktorá navrhla zmeny vo financovaní polytechník. V dokumente takisto išlo o rozširovanie prístupu k vysokoškolskému vzdelávaniu, najmä pre dospelých a pre tých, ktorí nemali certifikát o ukončenom sekundárnom vzdelávaní.

Zákon o reforme vzdelávania z roku 1988 (Education Reform Act) umožnil vznik súkromného orgánu, Rady pre financovanie univerzít, pre financovanie univerzít v Anglicku a Walesi, kým dovtedy boli polytechniky financované Radou pre financovanie polytechník a vysokoškolských inštitúcií v Anglicku.³

Od roku 1988 sa taktiež uplatňuje systém finančnej spoluúčasti študentov.

² Eurydice: Organization of the education system in the United Kingdom – England, Wales and Northern Ireland 2008/2009 [online].

<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/UN_EN.pdf>

³ Eurydice: Organization of the education system in the United Kingdom – England, Wales and Northern Ireland 2008/2009 [online].

<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/UN_EN.pdf>

Zákon o vzdelávaní z roku 1990 (Education (Student Loans) Act) - zákon na podporu študentov vysokoškolského štúdia prostredníctvom študentských pôžičiek.

Biela kniha z roku 1991 zaviedla viacero zmien, ako napríklad nepriame financovanie univerzít centrálnou vládou a značnú mieru autonómie univerzít, s výnimkou tzv. otvorenej univerzity, ktorá je pod priamym dohľadom Ministerstva školstva a vedy (Department of Education and Science) a súkromnej Univerzity v Buckinghame, ktorá od štátu nedostáva žiadne peniaze.

Zákon o ďalšom vzdelávaní a vysokoškolskom vzdelávaní z roku 1992 (Further and Higher Education Act) ukončil činnosť Rady pre financovanie univerzít a Rady pre financovanie polytechník a vyšších odborných škôl. Tento zákon vytvoril dva nové orgány, ktoré slúžili k financovaniu všetkých inštitúcií vysokého školstva, a to Radu pre financovanie vysokého školstva v Anglicku (HEFCE) a Radu pre financovanie vysokého školstva vo Walesi (HEFCW).⁴

Finančné prostriedky v Anglicku boli do roku 1998 poskytované inštitúciám ako celkové dotácie na základe kritérií stanovených Výborom pre financovanie univerzít (University Grants Committee), ktorý ovládali akademickí pracovníci. Dotácie boli schvaľované na päťročné obdobie a boli založené najmä na počte študentov.

Po zavedení normatívneho financovania nastal ďalší posun pri pridelovaní prostriedkov inštitúciám a viedlo to taktiež k väčšej jednotnosti a objektívnosti.

Zákon o vysokoškolskom vzdelávaní v Anglicku z roku 2004 (The Higher Education Act) umožnil vybrať variabilné školné v Anglicku, avšak dosahujúce maximálne 3000 libier ročne. Taktiež zaviedol novú úpravu študentských podpôr, ktoré umožňovali študentom vziať si pôžičku na splatenie školného a poskytovali príspevky (maintenance grants), ktoré boli závislé na finančnej situácii študenta. Taktiež sa snaží zabezpečiť spravodlivý prístup menšinových skupín k vysokoškolskému vzdelávaniu.⁵

⁴ Eurydice: Organization of the education system in the United Kingdom – England, Wales and Northern Ireland 2008/2009 [online].

<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/UN_EN.pdf>

⁵ Eurydice: Organization of the education system in the United Kingdom – England, Wales and Northern Ireland 2008/2009 [online].

<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/UN_EN.pdf>

1.2. Verejné vysokoškolské inštitúcie

Verejné vysokoškolské inštitúcie sú financované z verejných aj súkromných zdrojov, pričom verejné zdroje tvoria prevažnú časť prostriedkov, ktoré sú poskytované vysokoškolským inštitúciám. Medzi najvýznamnejšie položky príjmu patria dotácie, školné a ďalšie poplatky, kde viac ako tretina príjmov plyní z vládnych prostriedkov prostredníctvom dotácií. Ďalšie príjmy sú príjmy na výskumnú činnosť, ostatné príjmy a investičné, nadačné príjmy a dary.⁶

1.2.1. Verejné zdroje

Vláda stanovuje množstvo finančných prostriedkov, ktoré sú pridelené špeciálne vytvorenými orgánmi, tzv. Radami pre financovanie vysokého školstva (Higher Education Funding Council), konkrétne v Anglicku je to Rada pre financovanie vysokého školstva v Anglicku (HEFCE).⁷

Väčšina prostriedkov, ktoré sú týmito orgánmi poskytované, je alokovaná do oblasti výučby a výskumu na základe vypracovaných formúl. Rozdeľovanie finančných prostriedkov závisí najmä na počte študentov vo vysokoškolskej inštitúcii a na predmetoch, ktoré sa v nej vyučujú. Takisto skoro všetky finančné prostriedky, ktoré prúdia do výskumu súvisia s kvalitou a intenzitou výskumu v danej inštitúcii.

Tieto Rady pre financovanie vysokého školstva sú financované štátom a sú zodpovedné parlamentu. Ústredná vláda rozhoduje o celkovom množstve a o celkovom objeme finančných prostriedkov, ktorý je vydaný do oblasti vysokoškolského vzdelávania. Vláda taktiež stanovuje, kam by mali byť prostriedky prednostne umiestnené, ale tieto priority majú len doporučujúci charakter. Finančné orgány sú na ústrednej vláde relatívne nezávislé a nesú výhradnú zodpovednosť za pridelenie finančných prostriedkov daným

⁶ Higher education statistic agency: Income of Higher Education Institutions [online].
<<http://www.hesa.ac.uk/index.php/content/view/1675/161/>>

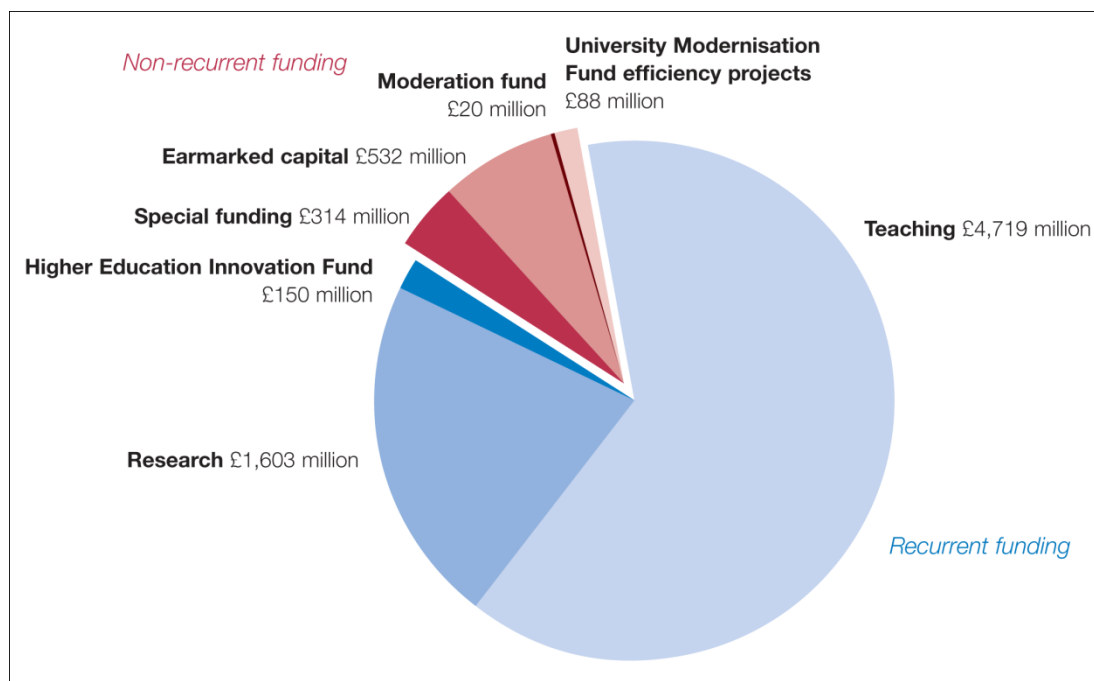
⁷ Higher education founding council for England: A guide to UK higher education [online]. 2009.
<http://www.hefce.ac.uk/pubs/hefce/2009/09_32/09_32.pdf>

vysokoškolským inštitúciám. Tieto finančné prostriedky majú slúžiť predovšetkým k zaisteniu vysokej kvality vzdelávania a výskumu a k rozšíreniu prístupu a účasti študentov vo vysokoškolskom vzdelávaní.⁸

1.2.1.1. Rada pre financovanie vysokých škôl v Anglicku (HEFCE)

Organizácia HEFCE je najväčší samostatný zdroj financovania vysokého školstva v Anglicku, ale toto financovanie predstavuje menej ako 40 % z celkového príjmu vysokoškolských inštitúcií v Anglicku. HEFCE priamo financuje 130 vysokých škôl a 123 škôl, ktoré poskytujú vysokoškolské vzdelávanie. Na akademický rok 2010/2011 HEFCE rozpísala 7.4 miliárd libier univerzitám a vysokým školám. Tieto finančné prostriedky obdržia inštitúcie väčšinou ako blokový grant.

Celkové množstvo finančných prostriedkov poskytuje vláda a HEFCE prerozdeľuje medzi peniaze na vzdelávanie, výskum, vysokoškolský vzdelávací fond, špeciálne fondy a účelové kapitálové dotácie. Peniaze na vzdelávanie, výskum a fondy pre inováciu vzdelávania sú považované za 'rekurentné financie', zvyšok tvoria 'nerekurentné financie'.

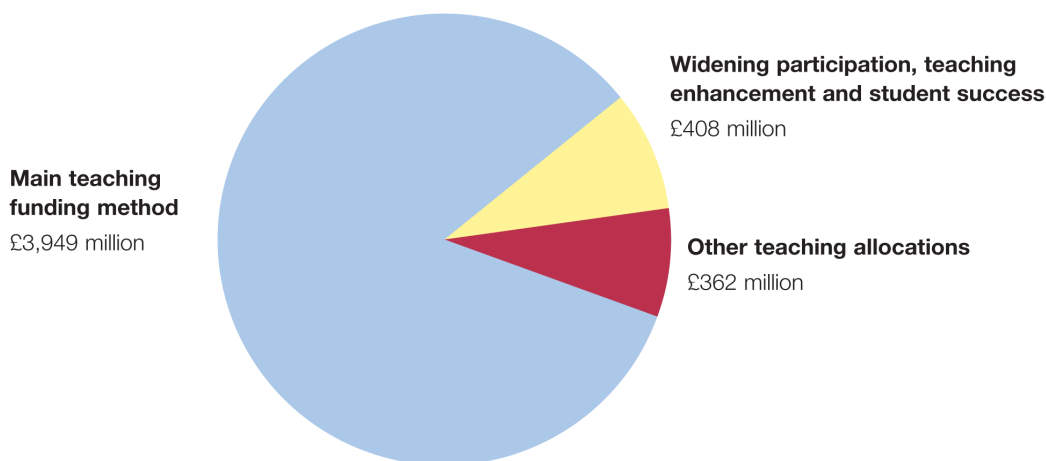

HEFCE grant na akademický rok 2010/2011 - celkovo 7426 miliónov libier

⁸ Higher education founding council for England: A guide to UK higher education [online]. 2009. <http://www.hefce.ac.uk/pubs/hefce/2009/09_32/09_32.pdf>

1.2.1.1.1. Postup pri financovaní vzdelávania

Hlavná metóda financovania výučby je navrhnutá tak, aby financovanie bolo konzistentné s počtami študentov v každej inštitúcii. Celkový rozpočet HEFCE je stanovený vládou. HEFCE najskôr porovnáva financovanie vzdelávania, ktoré poskytovala minulý rok a opraví to pre veci ako inflácia, ďalších študentov, ktorých chce aby inštitúcia prijala, alebo úbytok študentov ak ich inštitúcia neprijala toľko, ako sa očakávalo. Potom HEFCE robí porovnanie študentov, ktorých očakáva nasledujúci rok so štandardnou úrovňou, ktorá je počítaná pomocou formuly, ktorá je založená na počte študentov a ich rozdelení medzi jednotlivými predmetmi. Pokiaľ je takto počítaný grant v rozmedzí +/- 5 % od štandardných prostriedkov, grant bude schválený. Ak je mimo tejto škály, HEFCE buď upraví financovanie, alebo očakáva od inštitúcií, že upravia počty študentov. HEFCE taktiež realizuje špecifické dotácie, ktoré odrážajú určité ďalšie výdavky na výučbu alebo študentov, ako sú výdavky na študentov študujúcich externé štúdium alebo na špecializované inštitúcie.⁹

Prvky grantu poskytnutého na vzdelávanie, 2010/2011: celkovo 4719 miliónov libier

⁹Higher education founding council for England: A guide to UK higher education [online]. 2010 <http://www.hefce.ac.uk/media/hefce1/pubs/hefce/2010/1024/10_24.pdf>

Sú dva hlavné princípy financovania, a to:

- podobné vzdelávacie aktivity by mali byť financované podobne,
- inštitúcie, ktoré chcú zvýšiť počet svojich študentov by tak mali robiť prostredníctvom schválenia dotácií na dodatočné platené miesta cez HEFCE.

Medzi päť hlavných znakov financovania patrí priehľadnosť, predvídateľnosť, spravodlivosť, efektívnosť a flexibilita.

Keďže financovanie vzdelávania je časťou blokového grantu, inštitúcie majú značnú mieru voľnosti v tom, ako vnútorne rozmiestnia financie aby podporili svoje vlastné ciele. Vláda očakáva, že financovanie výučby a štúdiá bude financované nielen verejnými zdrojmi, ale aj študentmi samotnými. Pri určovaní rekurentnej dotácie berie HEFCE do úvahy aj príjem zo školného, o ktorom predpokladá, že ho inštitúcie obdržia. Súčet dotácie a školného sa označuje aj ako „prostriedky na vzdelávanie“ alebo jednoducho „prostriedky“, teda

$$\text{prostriedky} = \text{dotácia HEFCE} + \text{školné}^{10}$$

1.2.1.1.2. Započítavanie študentov do grantu výučby

Na to, aby študenti mohli byť plne započítavaní do tohto grantu, musia mať ukončený rok štúdiá. Zvlášť sa berie ohľad na činnosti študentov, ktoré sú označené ako nedokončené prostredníctvom osobitného koeficientu.

Študenti sú počítaní z hľadiska ekvivalentov riadneho štúdiá (Full Time Equivalents - FTEs). Študent denného štúdiá je počítaný ako 1 FTE, študent, ktorý je na ročnej praxi v rámci tzv. sandwich year-out (prax v biznise alebo priemysle) je počítaný ako 0.5 FTE. FTE študenta, ktorý navštevuje externé štúdium je založené na intenzite štúdiá v porovnaní s ekvivalentným študentom denného štúdiá. Toto je determinované aj tým, ako dlho trvá študentovi dokončiť kurz alebo koľko kreditov nazbiera počas roka.

HEFCE poskytuje aj dodatočné financovanie, ktoré je založené na dvoch hlavných faktoroch, ktoré ovplyvňujú to, či študent pokračuje vo svojich štúdiách. Týmito faktormi sú vek a vstupná kvalifikácia, keďže tí študenti s nižšou vstupnou kvalifikáciou a starší študenti majú väčšiu tendenciu nedokončiť štúdium.

¹⁰ Higher education funding council for England: A guide to UK higher education [online]. 2010 <http://www.hefce.ac.uk/media/hefce1/pubs/hefce/2010/1024/10_24.pdf>

1.1.1.1.3. Výpočet hlavného grantu

Po určení počtu študentov a spôsobu ich započítavania, HEFCE počíta výšku dotácie pre inštitúciu a existujú štyri kľúčové pojmy, ktoré tento výpočet vysvetľujú:

- **štandardné prostriedky** – sa dajú chápať ako štandardný podiel z disponibilných zdrojov pripadajúcich na inštitúciu určený na základe jej študentov
- **predpokladané prostriedky** – sú súčtom skutočnej dotácie na vzdelávanie a predpokladaného výnosu zo školného
- **tolerančné pásmo** – rozpätie plus/mínus päť percent okolo štandardných prostriedkov, do ktorého má padnúť objem predpokladaných prostriedkov
- **presun** – proces, počas ktorého sa od inštitúcií, ktoré sú mimo tolerančného pásma očakáva, že sa doň presunú, a to buď upravením množstva finančných prostriedkov, ktoré HEFCE poskytuje alebo počtu študentov, ktorý inštitúcie prijímajú.

Štandardné prostriedky sú počítané pre každú inštitúciu v pomere k jej váženému počtu študentov vyjadrenom v termínoch FTE. Toto váženie sa robí podľa predmetov, londýnskeho koeficienta a koeficienta čiastkového ukončenia.

Váženie podľa predmetov spočíva v tom, že niektoré predmety vyžadujú laboratória a dielne a niektoré naopak iba prednáškové sály a seminárne miestnosti a teda vyžadujú rôzne stupne prostriedkov. Z toho dôvodu sú na účely financovania definované štyri skupiny predmetov (nákladové skupiny) a pre každú skupiny sú definované nákladové koeficienty, ktoré sú založené na základe údajov o výdavkoch a FTE dátach študenta v rôznych akademických skupinách známych ako „nákladové strediská“.

Cenová skupina	Popis	Váhy
A	Klinické stupne lekárskeho a stomatologického kurzov a veterinárne lekárstvo	4
B	Predmety vyžadujúce laboratória	1.7
C	Predmety vyžadujúce ateliér, laboratória a prácu mimo strediska	1.3
D	Všetky ďalšie predmety	1

Váženie podľa londýnskeho koeficienta je používané s cieľom zohľadniť vyššie náklady na činnosť v Londýne. To sa líši v závislosti od umiestnenia inštitúcie, tak vysoké školy vo vnútornej časti Londýna majú koeficient osem percent, zatiaľ čo tie v okrajovej časti Londýna majú koeficient päť percent.

Váženie podľa koeficientu čiastkového ukončenia je počítané tak, aby odrážalo činnosti študentov, ktoré sú oznamované ako nie dokončené, ale napriek tomu študenti absolvovali najmenej jednu šestinou denného štúdia počas roka.

HEFCE vyčísluje základný objem prostriedkov na FTE študentov podelením celkového rozpočtu na hlavný grant a predpokladaných školných poplatkov celkovým váženým počtom FTE študentov v sektore. Táto základná hodnota prostriedkov sa nazýva „základná cena“ a je to hodnota pre štandardného FTE študenta v cenovej skupine D, čo pre akademický rok 2010/2011 činí 3 951 libier. Pre cenovú skupinu A 15 804 libier, pre B 6 717, a 5 136 pre cenovú skupinu C.

Predpokladané prostriedky zahŕňajú aktuálny grant na výučbu, ktorý inštitúcie obdržia od HEFCE a predpokladané príjmy z poplatkov. Východiskom pre stanovenie aktuálneho grantu je ekvivalentný grant, ktorý inštitúcie obdržali od HEFCE minulý rok. Toto sa následne upravuje pre rad rôznych faktorov ako je prijatie nových študentov, inflácia alebo iné pomerné úpravy, počet ďalších študentov a ďalšie zmeny ako prestupy študentov medzi inštitúciami.

Predpokladané prostriedky pre študentov denného štúdia odrážajú základnú výšku poplatkov, ktorú inštitúcie môžu požadovať. Poplatky pre študentov externého štúdia sú pokladané za také isté ako pre študentov denného štúdia v proporcionálnom vyjadrení. Predpokladané poplatky pre väčšinu postgraduálnych študentov sú nastavené tak, aby zodpovedali základnej cene vo výpočtoch objemu základných prostriedkov.

Tolerančný pás predstavuje percentuálny rozdiel medzi štandardnými a predpokladanými prostriedkami a teda je počítaný takto:

$$(\text{predpokladané prostriedky} - \text{štandardné prostriedky}) / \text{štandardné prostriedky} * 100^{11}$$

¹¹ Higher education funding council for England: A guide to UK higher education [online]. 2010 <http://www.hefce.ac.uk/media/hefce1/pubs/hefce/2010/1024/10_24.pdf>

1.1.1.1.4. Financovanie mimo hlavného prúdu grantu

Sú študenti, ktorí sa do tohto hlavného grantu nezapočítavajú. Takíto študenti sa započítavajú do prídeltov, ktoré HEFCE financuje a sleduje zvlášť. Na akademický rok 2010/2011 sa to vzťahuje na študentov spolufinancovaných zamestnávateľmi. Keďže na tieto programy študenti priťahujú nižšie hodnoty HEFCE grantu, sú sledovaní oddelene. Na akademický rok 2010/2011 HEFCE poskytla 26 miliónov libier na podporu viac ako 13 000 dodatočných FTE miest spolufinancovaných zamestnávateľmi.

Cielené prídely takisto nie sú súčasťou hlavného grantu, a preto nepatria ani do tolerančného pásma. Ich cieľom je podporovať dôležité alebo ohrozené funkcie v súlade s kľúčovými politickými iniciatívami. Cielené alokácie môžu byť pohyblivé alebo pevné.

Na vysokoškolských študentov zo znevýhodneného prostredia sa vzťahujú dodatočné náklady spojené s ich prijímaním a podporou. Na výpočet inštitucionálnych váh použije HEFCE informáciu poštového smerovacieho čísla z individuálnych záznamov študenta.

Študenti so zdravotným postihnutím taktiež nepatria do hlavného prúdu grantu. Každá inštitúcia je ale priradená do jednej zo štyroch skupín vážených podľa pomeru ich študentov, ktorí obdržia „Príspevok zdravotne postihnutých študentov“ („Disabled Students' Allowance“).

Je takisto ďalší počet rekurentných grantov, ktoré podporujú výučbu, ale nie sú súčasťou hlavného grantu. Na akademický rok 2010/2011 to zahŕňa platy akademických konzultantov (19 miliónov libier), platy akademických praktických lekárov (1 milión libier), dodatočné náklady na dôchodky NHS (6 miliónov libier), prechodné financovanie ELQs (42 miliónov libier) a bezpečnostnú sieť ELQ (1 milión libier).¹²

1.2.2. Súkromné zdroje

Medzi súkromné zdroje patrí predovšetkým sponzorstvo, príjmy od študentov platiacich rôzne poplatky vrátane školného a dary. Takisto tu môžu patriť dodatočné príjmy

¹² Higher education funding council for England: A guide to UK higher education [online]. 2010 <http://www.hefce.ac.uk/media/hefce1/pubs/hefce/2010/1024/10_24.pdf>

poskytovaním služieb v podnikateľskej sfére, ako napríklad poradenské služby, školenie a prevádzkovanie výskumnej činnosti.

Školné, ktoré je regulované vládou, sa týka iba študentov, ktorí navštevujú denné vysokoškolské štúdium prvého stupňa, či už britských alebo študentov z európskej únie. Poplatky, ktoré sú vyberané od študentov externého štúdia, študentov mimo Európskej únie a všetkých študentov postgraduálneho štúdia nie sú nijak regulované a ich výšku stanovuje samotná inštitúcia.¹³

Na začiatku tieto príspevky predstavovali 1 000 libier ročne, ale v akademickom roku 2006/2007 bolo univerzitám v Anglicku umožnené vyberať variabilné školné so stanovenou maximálnou výškou. Výška školného sa takisto zvyšuje so vzrastajúcou infláciou. Keďže univerzity nemajú stanovené jednotné školné, každá univerzita si určuje konkrétnu výšku školného, ktorá sa pohybuje medzi 1500 až do približne 3500 libier na rok. V roku 2010 bola stanovená maximálna výška školného na cca 9000 libier na rok.¹⁴

Odložené školné je typ školného, ktorý umožňuje študentom splácať školné až po ukončení vysokoškolského štúdia, kde študenti majú povinnosť splácať takéto školné iba ak ich ročné príjmy prekročia stanovenú výšku, ktorá predstavuje 15 000 libier. Po prekročení tejto výšky splácajú absolventi 9 percent ročného príjmu, ktorý presahuje túto hranicu. Takisto platí, že dlhy, ktoré sú aj po 25 rokoch nesplatené, budú odpísané.¹⁵ Pre študentov, ktorí pochádzajú z Európskej únie platí to isté pre výpočet školného ako pre britských študentov, ale študenti mimo územia EU hradia takú výšku školného, akú im stanoví konkrétna univerzita, ktorá je ale vyššia než školné britských študentov. Jej výška sa pohybuje v rozmedzí od 4000 do 18 000 libier ročne.¹⁶

¹³ Eurydice: Organization of the education system in the United Kingdom – England, Wales and Northern Ireland 2008/2009 [online].

<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/UN_EN.pdf>

¹⁴ Socrates: Studium v Británii [online]. 2009.

<http://www.socrates.cz/mkportal/modules/wiki/index.php/Studium_v_Brit%C3%A1nii>

¹⁵ BBC news: Q&A: Student fees [online]. 2009.

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/education/3013272.stm>

¹⁶ Fees, funding and Student Support. UK Council for International Student Affairs [online]

<http://www.ukcisa.org.uk/student/fees_student_support.php>

2. Financovanie vysokých škôl na Slovensku

2.1. História

Po páde socialistického režimu a ukončení direktívneho plánovania v roku 1989 sa vysoké školy riadili zákonom č. 172/1990 Zb., o vysokých školách. Týmto zákonom boli vytvorené podmienky na prechod k novej štruktúre systému a vysokoškolské inštitúcie získali akademické slobody. No vysoké školy sa už prvé roky po aplikácii tohto zákona stretávali s nedostatkom finančných prostriedkov a rastúcim počtom študentov.

Do roku 2002 boli vysoké školy štátnymi organizáciami. Ich financovanie bolo skoro bezpodmienečne závislé na štáte, kde neexistovala možnosť viaczdrojového financovania. Financovanie bolo založené na základe výdavkov v minulom roku, no to nevedlo k zlepšovaniu výsledkov vysokej školy ani nevyhnutnosti šetrenia nákladov.¹⁷

Od roku 2000 sa udialo množstvo zmien vo financovaní vysokých škôl. Základom tohto rozvoja bola Koncepcia ďalšieho rozvoja vysokého školstva na Slovensku pre 21. storočie, ktorá bola v roku 2000 schválená vládou a na ktorú nadväzoval zákon č. 131/2002 Z. z., o vysokých školách. Vysoké školy si takto výrazne posilnili svoje postavenie keď sa všetky štátne vysoké školy pretransformovali zo štátnych rozpočtových organizácií, kde ich majetkové práva boli vymedzené na rolu správcu majetku štátu, na verejné vysoké školy. Taktiež bol zavedený viaczdrojový systém financovania, verejné vysoké školy mohli vykonávať tzv. podnikateľskú činnosť a vysokým školám bolo umožnené získavať časť finančných prostriedkov aj z iných zdrojov ako verejných.

V roku 2002 bol taktiež na vysokých školách zavedený kreditový systém štúdia a jeho podrobnosti stanovuje vyhláška MŠ SR č. 614/2002 Z. z.

V roku 2007 bol schválený zákon č. 363/2007 Z. z., ktorý sa v rámci financovania vysokých škôl zamerlal hlavne na viaczdrojové financovanie. Bola rozšírená povinnosť platenia školného na väčší počet študentov, bolo spoplatnené externé štúdium, kde maximálny počet externých študentov a odborov, ktorý bude v akademickom roku dotovať si určoval štát. Taktiež bolo vysokým školám umožnené prijímať úvery od bánk

¹⁷ Beblavý Miroslav - Kišš Štefan a kol.: 12 riešení pre kvalitnejšie vysoké školy [online] <http://www.spgk.sk/swift_data/source/pdf/12%20RIESENI%20PRE%20VS.pdf>

na výskumnú a vývojovú činnosť a financovanie kapitálových výdavkov. Vysoká škola si sama určuje výšku školného, ale maximálna suma školného pre akademický rok je určená Ministerstvom školstva.

2.2. Financovanie vysokých škôl

Na Slovensku v súčasnosti poskytuje vysokoškolské vzdelanie 20 verejných vysokých škôl, 3 štátne vysoké školy, 12 súkromných vysokých škôl a 3 zahraničné.

Na Slovensku je poskytované vysokoškolské vzdelanie v rámci akreditovaných študijných programov:¹⁸

- bakalárske študijné programy
- magisterské, inžinierske a doktorské študijné programy
- doktorandské študijné programy

Financovanie vysokých škôl na Slovensku sa uskutočňuje tzv. programovým prístupom. Dotácie vysokým školám sú rozpočtované v rámci programu 077 – Vysokoškolské vzdelávanie a veda, sociálna podpora študentov vysokých škôl¹⁹ a na rok 2012 je na tento program určených 447 790 176 eur, z toho pre vysoké školy 441 424 063 eur, kde na bežné výdavky je vyčlenených 431 424 063 eur a na kapitálové výdavky 10 000 000 eur. Tento program pozostáva z týchto podprogramov a prvkov:²⁰

- Podprogram 077 11 – Poskytovanie vysokoškolského vzdelávania a zabezpečenie prevádzky vysokých škôl
- Podprogram 077 12 – Vysokoškolská veda a technika
 - Prvok 077 12 01 – Prevádzka a rozvoj infraštruktúry pre výskum a vývoj
 - Prvok 077 12 02 – Úlohy základného výskumu na vysokých školách iniciované riešiteľmi

¹⁸ Zákon č. 131/2002 Z. z o vysokých školách v znení neskorších predpisov

¹⁹ MEDERLY, Peter. Systém financovania verejných vysokých škôl a jeho zmeny od roku 2006 [online]. Bratislava,

<http://www.arra.sk/sites/arra.sk/files/peter_mederly_2009_system_financovania_vvs_a_jeho_zmeny_od_roku_2006.pdf>

²⁰ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2012. [online]

<http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/FVVS/Dotacie/2012/Metodika_rozpisu_dot%C3%A1ci%C3%AD_na_rok_2012_WEB.pdf>

- Prvok 077 12 05 – Úlohy výskumu a vývoja na vysokých školách pre rozvoj školstva v stanovených oblastiach iniciované riešiteľmi
- Podprogram 077 13 – Rozvoj vysokého školstva
- Podprogram 077 15 – Sociálna podpora študentov vysokých škôl
 - Prvok 077 15 01 – Sociálne štipendiá
 - Prvok 077 15 02 – Motivačné štipendiá
 - Prvok 077 15 03 – Podpora stravovania, ubytovania, športových a kultúrnych aktivít študentov a pastoračných centier

Financovanie vysokých škôl na Slovensku pozostáva z finančnej podpory zo štátneho rozpočtu pre verejnú vysokú školu z týchto štyroch dotácií, ktoré sú poskytované na základe zmluvy:²¹

- dotácia na uskutočňovanie akreditovaných študijných programov,
- dotácia na výskumnú, vývojovú alebo umeleckú činnosť,
- dotácia na rozvoj vysokej školy,
- dotácia na sociálnu podporu študentov.

Hlavné kritéria, ktoré sa používajú pri rozpise jednotlivých dotácií stanovuje zákon. Ďalšie podrobnosti tohto rozpisu sú obsiahnuté v metodike rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu, ktorú zostavuje a každý rok aktualizuje Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. Priebeh rozpisu dotácií vysokým školám sa deje na základe rozčlenenia celkového objemu finančných prostriedkov pridelených na dotácie vysokým školám na štyri súčasti, ktoré zodpovedajú jednotlivým dotáciám. Konečná suma pre každú vysokú školu je tak súhrnom jednotlivých súm, ktoré boli pridelené v rámci týchto dotácií.

Metódy rozpisu dotácií sa odlišujú a používajú sa hlavne tieto dva postupy:

- rozpis založený na výkone vo vzdelávaní – tu sa vychádza z prepočítaného počtu študentov a absolventov a je zohľadňovaná aj rozdielna personálna a vecná náročnosť poskytovania vzdelávania v rozdielnych študijných odboroch, ktorá je vyjadrená koeficientom personálnej náročnosti KPN, koeficientom ekonomickej náročnosti KEN (od roku 2008 je to koeficient nákladovosti KN) a koeficientom KKŠ, čo je kvalifikačná štruktúra učiteľovej vysokej školy,

²¹ Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

- rozpis založený na výkone vo výskume – je určený na základe niekoľkých kritérií: objem prostriedkov získaných na riešenie výskumných projektov zo zahraničia, objem prostriedkov získaných na riešenie výskumných projektov z domácich zdrojov, počet absolventov doktorandského štúdia, počet študentov doktorandského štúdia v dennej forme, počet a druh publikácií, počet výstupov v oblasti umeleckej tvorby, výskumná kapacita.²²

2.2.1. Dotácia na uskutočňovanie akreditovaných študijných programov

Táto dotácia predstavuje najväčšiu časť rozpisovaných finančných prostriedkov vysokým školám. Pri rozpise dotácií na uskutočňovanie akreditovaných študijných programov sú kľúčové ukazovatele počet študentov, počet absolventov, ekonomická náročnosť uskutočňovaných študijných programov, začlenenie vysokej školy, uplatniteľnosť absolventov v praxi, kvalita a ďalšie aspekty súvisiace so zabezpečením výučby.²³

Dotáciu vysoká škola obdrží vo forme bežného transferu a pri určovaní jej výšky sa používa vnútorná štruktúra:

- dotácia na mzdy a poistné,
- dotácia na tovary a služby,
- dotácia na špecifiká,
- dotácia na kapitálové výdavky.

Výsledná výška dotácie na uskutočňovanie akreditovaných študijných programov je potom súčtom jednotlivých dotácií.

²² MEDERLY, Peter. Systém financovania verejných vysokých škôl a jeho zmeny od roku 2006 [online]. Bratislava, <http://www.arra.sk/sites/arra.sk/files/peter_mederly_2009_system_financovania_vvs_a_jeho_zmeny_od_roku_2006.pdf>

²³ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2012. [online] <http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/FVVS/Dotacie/2012/Metodika_rozpisu_dot%C3%A1ci%C3%AD_na_rok_2012_WEB.pdf>

2.2.1.1. Výpočet výšky dotácie na mzdy a poistné

Táto dotácia sa odvodzuje od výkonu vysokej školy, a to podielom podľa počtu študentov a podielom na publikačnej a umeleckej činnosti.

Časť finančných prostriedkov na mzdy a poistné sa rozvrhne na zamestnancov špecifických pracovísk a zvyšok pomerne v súlade s výkonom vysokej školy. Výkon vysokej školy sa skladá z 15 % podielu vzdelávacej inštitúcie na publikačnej činnosti, ktorý má váhu 0.95 a podielu vzdelávacej inštitúcie na umeleckej činnosti, ktorý má váhu 0.05 a z 85 % podielu vzdelávacej inštitúcie na výkone v súlade s počtom študentov.

Účasť vysokej školy na publikačnej činnosti je stanovená ako priemer podielov prepočítaného množstva publikácií jednotlivých vysokých škôl oddelene v jednotlivých skupinách a zarátava sa ak minimálne jeden z jej autorov bol v tom čase v pracovnom pomere s vysokou školou alebo bol študentom dennej formy doktorandského štúdia. Výkony v jednotlivých skupinách sa zohľadnia takýmito váhami: skupina A1 váhou 2/9, A2 váhou 1/3, B váhou 2/9 a C váhou 2/9.

Vysoká škola má na umeleckej činnosti podiel podľa svojej účasti na zaznamenanej umeleckej tvorbe, pričom každá umelecká tvorba sa zarátava raz a váhy individuálnych výstupov sú súčinom troch čísel v závislosti od prvého, druhého a tretieho znaku kódu kategorizácie umeleckej činnosti.

Výkon vysokej školy sa v súlade s počtom študentov stanovuje ako súčin prepočítaného počtu študentov, koeficientu odboru, koeficientu kvalifikačnej štruktúry jednotlivcej vysokej školy, koeficientu začlenenia vysokej školy a koeficientu uplatnenia študentov v danom odbore. Započítava sa tu tiež časť odvodená od prepočítaného počtu absolventov v minulom roku, ktorý je vynásobený koeficientom odboru a koeficientom uplatnenia študentov.²⁴

Prepočítaný počet študentov – pri tomto sa vychádza z prepočítaného počtu študentov v akreditovaných študijných programoch k 31. októbru 2010, u absolventov sa berie do

²⁴ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2012. [online]
<http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/FVVS/Dotacie/2012/Metodika_rozpisu_dot%C3%A1ci%C3%AD_na_rok_2012_WEB.pdf>

úvahy počet riadne skončených študentov v akademickom roku 2009/2010 a používajú sa koeficienty, ktorých hodnota závisí od formy (denná, externá) a stupňa štúdia (I, III, III):²⁵

- koeficienty pre dennú formu štúdia

stupeň štúdia	koeficient	študenti, na ktorých sa koeficient vzťahuje
študijné programy prvého stupňa	0.70	študenti v prvom roku štúdia, ktorým nevznikla povinnosť uhradiť školné
	1.00	študenti v druhom a ďalšom roku štúdia, ktorým nevznikla povinnosť uhradiť školné
študijné programy druhého stupňa	1.50	študenti, ktorým nevznikla povinnosť uhradiť školné
študijné programy tretieho stupňa	9.00/SDS	študenti, ktorým nevznikla povinnosť uhradiť školné

SDS – štandardná dĺžka štúdia v študijnom odbore (u absolventov SDS=3)

- koeficienty externej formy štúdia

stupeň štúdia	koeficient	študenti, na ktorých sa koeficient vzťahuje
študijné programy prvého stupňa	0.21	študenti v prvom roku štúdia, ktorým nevznikla povinnosť uhradiť školné
	0.30	študenti v druhom a ďalšom roku štúdia, ktorým nevznikla povinnosť uhradiť školné
študijné programy druhého stupňa	0.45	študenti, ktorým nevznikla povinnosť uhradiť školné
študijné programy tretieho stupňa	0.50	študenti, ktorým nevznikla povinnosť uhradiť školné a ktorí nezačali štúdium pred akademickým rokom 2008/2009

Pri výpočte výšky dotácie na mzdy sa zohľadňuje aj príspevok na zabezpečenie základnej administratívy a prevádzky a to tak, že každej verejnej vysokej škole sa dodajú paušálne finančné prostriedky na 50 zamestnancov centrálnej administratívy a prevádzky a na

²⁵ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2012. [online] <http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/FVVS/Dotacie/2012/Metodika_rozpisu_dot%C3%A1ci%C3%AD_na_rok_2012_WEB.pdf>

každých 45 prepočítaných študentov nad 1800 študentov sa dodajú finančné prostriedky na jedného zamestnanca centrálnej administratívy, resp. prevádzky.²⁶

V prepočítanom množstve študentov sa nezohľadňujú študenti, ktorí musia hrať školné (aj keď im bolo vysokou školou odpustené), ani študenti, ktorí naraz študujú viac študijných programov rovnakého stupňa a nemajú zaznamenané v registri, ktorý si zvolili študovať bezplatne.

Koeficient odboru – sa odvodzuje od normatívneho počtu študentov na jedného vysokoškolského učiteľa a od normatívneho množstva nepedagogických zamestnancov na jedného vysokoškolského učiteľa v danom študijnom odbore.

Koeficient kvalifikačnej štruktúry – zohľadňuje podiel profesorov, docentov a odborných asistentov s PhD. a je počítaný ako súčet evidenčného prepočítaného počtu vysokoškolských učiteľov s vedecko-pedagogickým titulom profesor a evidenčnej prepočítanej kvantity vysokoškolských učiteľov s vedecko-pedagogickým titulom docent a s vedeckou hodnosťou DrSc., ktorá je vynásobená koeficientom 2.0, evidenčného prepočítaného počtu učiteľov s vedecko-pedagogickým titulom docent bez vedeckej hodnosti DrSc. alebo DrSc. bez vedecko-pedagogického titulu docent, ktorý je vynásobený koeficientom 1.66, evidenčného prepočítaného počtu ostatných vysokoškolských učiteľov s akademickým titulom PhD. resp. vedeckou hodnosťou CSc. vynásobeného koeficientom 1,33 a evidenčného prepočítaného počtu ostatných vysokoškolských učiteľov vynásobeného koeficientom 1,0, ktorý je delený evidenčným prepočítaným počtom všetkých učiteľov.

Koeficient uplatnenia absolventov v odbore – sa odvádza od počtu absolventov vysokej školy dennej formy štúdia v akademických rokoch 2008/2009 a 2009/2010 a polovičného počtu evidovaných nezamestnaných absolventov vysokej školy, ktorých evidencia sa vedie viac ako tri mesiace.

Koeficient začlenenia vysokej školy – hodnotí sa číslom jedna.

²⁶ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2012. [online]
<http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/FVVS/Dotacie/2012/Metodika_rozpisu_dot%C3%A1ci%C3%AD_na_rok_2012_WEB.pdf>

2.2.1.2. Výpočet výšky dotácie na tovary a služby

Tu sa diferencuje dotácia na tovary a služby na prevádzku, dotácia na tovary a služby na vzdelávaciu činnosť a od roku 2011 aj dotácia na tovary a služby podľa osobitných kritérií.²⁷

Dotácia na tovary a služby na prevádzku – je zložená zo základnej dotácie na prevádzku, ktorá činí 100 000 eur a z dotácie na prevádzku, ktorá je odvodená od prepočítaného počtu študentov. Je určená na bežnú prevádzku vysokej školy. Ak bude vysoká škola v danom roku prevádzkovať informačný systém, ktorý bol tiež vyvinutý pre inú vysokú školu, má možnosť požiadať o navýšenie dotácie, a to do výšky 4 eur na používateľa na úkor tej vysokej školy, ktorej systém prevádzkuje.

Dotácia na tovary a služby na vzdelávaciu činnosť – tvorí jednu tretinu z množstva finančných prostriedkov, ktoré sú rozpísané na dotáciu na tovary a služby na prevádzku. Je určená rozpísaním finančných prostriedkov v súlade s výkonom vo vzdelávaní.

Dotácia na tovary a služby podľa osobitných kritérií - je rozpisovaná v množstve 1 000 000 eur v závislosti od množstva grantov zadovážených zo zahraničia v rokoch 2008 a 2009 na projekty, ktoré súvisia so vzdelávaním alebo s prevádzkou vysokých škôl a v objeme 1 000 000 eur podľa týchto indikátorov s rovnakou váhou:

- podiel študentov, ktorí majú iné ako slovenské štátne občianstvo a trvalý pobyt mimo územia Slovenskej republiky k 31.10.2010 na celkový počet študentov vysokej školy,
- podiel počtu vyslaných študentov a počtu mesiacov, v rámci ktorých absolvovali akademickú mobilitu (ES, Národný štipendijný program, CEEPUS) v akademickom roku 2009/2010 a počtu študentov vysokej školy,
- podiel počtu prijatých študentov a počtu mesiacov, počas ktorých absolvovali akademickú mobilitu v akademickom roku 2009/2010 a celkového počtu študentov.²⁸

²⁷ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2011. [online]
<http://www.minedu.sk/data/USERDATA/ATEMY/2011/VysSkol/Methodika_2011_WEB.pdf>

²⁸ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2012. [online]
<http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/FVVS/Dotacie/2012/Methodika_rozpisu_dot%C3%A1ci%C3%AD_na_rok_2012_WEB.pdf>

2.2.1.3. Výpočet výšky dotácie na špecifiká

Verejnej vysokej škole je možné takisto poskytnúť finančné prostriedky nutné na pokrytie jej činností, ktoré nie sú zohľadňované v predchádzajúcich bodoch. Poskytuje sa na základe žiadosti vysokej školy a sú to:

- výdavky na špeciálne pracoviská, ktoré metodika nezohľadňuje,
- výdavky na praktickú výučbu

Výdavky na rozvojové programy vrátane neukončených cyklov, výdavky na energie, prevádzku bazénov, iné štandardné položky, výdavky na prevádzku výpočtových centier, vydavateľstiev a akademických knižníc sa do špecifik nezačleňujú.

Výdavky na praktickú výučbu obsahujú:

- študentov v lekárskejších a zdravotníckych študijných odboroch na klinických pracoviskách v zdravotníckych zariadeniach a na súdnolekárskych a patologickoanatomických pracoviskách iných inštitúcií: koeficient 1 pre všeobecné lekárstvo, 2 pre stomatológiu a zubné lekárstvo, 0.75 pre ošetrovateľstvo, 0.5 pre pôrodnú asistenciu a 0.75 pre ostatné študijné programy, ktoré sú zohľadňované. Študijný program tretieho stupňa má jednotný koeficient 1 a 260 hodín praktickej výučby,
- študentov vo veterinárskych študijných odboroch na klinických pracoviskách,
- študentov v poľnohospodárskych, lesníckych a veterinárskych študijných odboroch vo vysokoškolských poľnohospodárskych podnikoch a vysokoškolských lesníckych podnikoch,
- výdavky na rozborý v rámci pedagogických praxí, kde na hodinu rozboru sa vydeľuje 5.66 eur,
- výdavky na formáciu študentov v bohosloveckých študijných odboroch.²⁹

²⁹ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2012. [online] <http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/FVVS/Dotacie/2012/Metodika_rozpisu_dot%C3%A1ci%C3%AD_na_rok_2012_WEB.pdf>

Množstvo týchto finančných prostriedkov závisí od počtu študentov, od rozsahu a od ekonomickej náročnosti praktickej výučby. Ak je k 31.12.2012 nevyčerpaná suma finančných prostriedkov na špecifiká, zníži sa o toto množstvo suma finančných prostriedkov napočítaná na daný účel na rok 2013.

2.2.1.4. Výpočet výšky dotácie na kapitálové výdavky

V roku 2012 sa poskytujú kapitálové transfery na realizáciu stavieb, nevyhnutné rekonštrukcie a odstraňovanie havárií, ktoré sú hradené z kapitálových výdavkov a pri stanovovaní ich výšky sa prihliada na:

- situáciu rozostavanosti akcie, na ktorú vysoká škola vyžaduje finančné prostriedky,
- množstvo kapitálových výdavkov, ktoré boli vysokej škole poskytnuté v prechádzajúcom období,
- aktuálne priestorové vybavenie vysokej školy, kde sa berie do úvahy aj veľkosť plochy pripadajúcej na jedného študenta,
- potreba rekonštrukcie, eliminovanie havárie, možnosti vysokej školy uskutočňovať financovanie z už dodaných finančných prostriedkov alebo z jej vlastných finančných prostriedkov.³⁰

2.2.2. Dotácia na výskumnú, vývojovú alebo umeleckú činnosť

Uskutočňuje sa v dvoch možných formách, a to inštitucionálnej a účelovej.

Dotácia poskytovaná inštitucionálnou formou je predmetom štátnej dotácie a má takúto štruktúru: KEGA, VEGA a prevádzka a rozvoj infraštruktúry pre výskum a vývoj.

Na KEGA a VEGA sú dotácie poskytované v rámci grantového systému Ministerstva

³⁰ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2012. [online]
<http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/FVVS/Dotacie/2012/Metodika_rozpisu_dot%C3%A1ci%C3%AD_na_rok_2012_WEB.pdf>

školy Slovenskej republiky prostredníctvom súťaže. Dotácia na prevádzku a rozvoj infraštruktúry pre výskum a vývoj sa určuje na základe výkonu vysokej školy a je pre ňu rozhodujúca kvalita výskumnej činnosti vysokej školy, podiel vysokej školy na objeme získaných finančných prostriedkov na domácich a zahraničných výskumných grantoch, podiel vysokej školy na počte doktorandov, podiel vysokej školy na publikačnej a umeleckej činnosti.³¹

Dotácia, ktorá je poskytovaná účelovou formou, je udeľovaná na riešenie projektov prostredníctvom Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV) a od roku 2012 je poskytovaná aj na štipendiá doktorandov.

2.2.3. Dotácia na rozvoj vysokej školy

Určuje sa na základe výberového konania, kde vysoké školy predkladajú MŠ SR projekty na realizáciu svojich rozvojových programov.

2.2.4. Dotácia na sociálnu podporu študentov

Dotácia môže byť poskytovaná dvoma spôsobmi, a to priamo a nepriamo. Priamo je poskytovaná dotácia na sociálne a motivačné štipendiá, nepriamo je poskytovaná dotácia na stravovanie a ubytovanie a dotácia na športové a kultúrne aktivity.

³¹ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2012. [online]
<http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/FVVS/Dotacie/2012/Metodika_rozpisu_dot%C3%A1ci%C3%AD_na_rok_2012_WEB.pdf>

3. Porovnanie anglického a slovenského systému financovania vzdelávania

Vo všeobecnosti sa dá povedať, že požiadavky na financovanie vysokoškolského vzdelávania rastú s rastúcim počtom študentov. Nie vždy ale porovnateľne s tým rastie dostatočne aj množstvo finančných prostriedkov. Vlády jednotlivých krajín sa to snažia riešiť rastúcimi verejnými výdavkami do vzdelania, hľadaním nových partnerov a investorov, ktorí by mohli byť nápomocní pri získavaní ďalších finančných zdrojov. Niektoré krajiny zaviedli povinnosť študentov platiť si za vysokoškolské vzdelanie. Takouto krajinou je aj Anglicko, kde sa všetci študenti sami podieľajú na financovaní vysokoškolského vzdelávania. U nás zatiaľ k takejto zmene nedošlo a za vysokoškolské vzdelanie si platia len externí študenti.

Výdavky na vzdelávanie ako percento HDP je ukazovateľom toho, ako prioritné je vzdelávanie pre jednotlivú krajinu vo vzťahu k celkovému rozdeleniu finančných prostriedkov medzi jednotlivé rezorty. Slovenská republika sa na základe štúdie OECD Education at the Glance 2010 radí medzi krajiny s najnižšími výdavkami na vzdelávanie v pomere k HDP.³² V roku 2007 sa Slovenská republika umiestnila na poslednom mieste rebríčka OECD, ktorý porovnával pomer výdavkov na vzdelávacie inštitúcie k HDP.³³ Na vzdelávacie inštitúcie Slovenská republika investovala 4 % HDP, pričom krajiny OECD dosahovali priemer financovania vzdelávacích inštitúcií 5.7 % HDP. Slovenská republika do vysokoškolského vzdelania investovala iba 0.9 % HDP. Naproti tomu, v Anglicku finančné prostriedky na vzdelávacie inštitúcie tvorili celkovo 5.8 % HDP, kde výdavky na vysokoškolské vzdelanie tvorili 1.3 % HDP.³⁴

Celkové výdavky na vysokoškolské vzdelávanie sú tvorené z dvoch častí, verejnými a súkromnými zdrojmi. Vysokoškolské inštitúcie získavajú vo veľkej miere finančné prostriedky z verejných zdrojov. Podiel súkromných zdrojov sa v krajinách líši, ale pre obe platí, že súkromné zdroje tvoria menšiu zložku príjmu do vysokoškolského vzdelania. Verejné výdavky na vysokoškolské vzdelanie tvoria na Slovensku 0.7 % HDP, súkromné

³² Education at a Glance, 2010 [online]
<<http://www.oecd.org/dataoecd/45/39/45926093.pdf>>

³³ Goliaš Peter: Prehľad ukazovateľov o financovaní školstva. 2011 [online]
<<http://blog.etrend.sk/inekomenty/2011/01/26/fakty-o-financovani-skolstva>>

³⁴ Goliaš Peter: Prehľad ukazovateľov o financovaní školstva. 2011 [online]
<http://www.ineko.sk/file_download/593>

tvoria 0.2 % HDP. Naproti tomu v Anglicku verejné výdavky na vysokoškolské vzdelanie tvoria 0.7 % HDP a súkromné 0.6 % HDP. Tento malý rozdiel v Anglicku je zapríčinený hlavne spoplatnením vysokoškolského štúdia. Pre porovnanie uvádzam, že priemer krajín OECD na verejné výdavky na vysokoškolské inštitúcie tvorí 1.00 % HDP, na súkromné výdavky je to 0.5 % HDP.³⁵

Vlády pridelujú prostredníctvom ministerstiev školstva vysokoškolským inštitúciám priame dotácie a príspevky. Štát poskytuje a prerozdeľuje finančné prostriedky.

V Slovenskej republike sú vysoké školy vo veľkej miere závislé na verejných zdrojoch, keďže kvôli neexistencii školného sú súkromné zdroje pomerne nízke. Naproti tomu v Anglicku sú najvýznamnejšími príjmovými položkami dotácie pridelované Radou pre financovanie vysokého školstva v Anglicku (HEFCE, grant na rok 2012 činí 7 426 miliónov libier) a ďalej je to školné a ďalšie poplatky, ktoré tvoria viac než štvrtinu celkových príjmov. HEFCE prerozdeľuje finančné prostriedky poskytované vládou inštitúciám.

Celkové výdaje vysokým školám v SR tvoria v roku 2012 441 424 063 eur, z čoho najvýznamnejšie výdavky boli na vysokoškolské vzdelávanie a činnosť vysokých škôl na vedu a výskum.

Vysoké školy v Anglicku aj na Slovensku poskytujú vysokoškolské vzdelanie na troch stupňoch, a to bakalárske, magisterské a doktorandské.

Slovenský systém financovania je navrhnutý tak, že vysoká škola najprv dostane časť dotácie vo forme preddavku a až keď bude rozpis dotácií definitívne schválený, poskytne ministerstvo vysokej škole príslušnú dotáciu. Financovanie vysokých škôl na Slovensku sa uskutočňuje programovým prístupom, ktorý prebieha v rámci programu 077 a má niekoľko podprogramov a prvkov.

Hlavná metóda financovania HEFCE je navrhnutá tak, aby financovanie bolo konzistentné s počtami študentov v každej inštitúcii. Pri určovaní dotácie na jednotlivé akreditované študijné programy na Slovensku je taktiež rozhodujúci počet študentov, počet absolventov, ekonomická náročnosť akreditovaných študijných programov, uplatniteľnosť absolventov v praxi, a ďalšie.

³⁵ Goliaš Peter: Prehľad ukazovateľov o financovaní školstva. 2011 [online] <http://www.ineko.sk/file_download/593>

Väčšinu dotácií v Anglicku obdržia inštitúcie ako blokový grant. Na Slovensku sa dotácie zo štátneho rozpočtu poskytujú verejným vysokým školám na bežné výdavky vo forme bežných transferov, na kapitálové výdavky vo forme kapitálových transferov. Väčšina bežných dotácií sa aj na Slovensku poskytuje vysokým školám vo forme blokového grantu. V slovenskom systéme financovania vysokoškolského vzdelávania sa na určenie dotácie pre vysoké školy používa vnútorná štruktúra, kde sa dotácie delia v rámci jednotlivých prvkov tejto štruktúry podľa špecifických pravidiel a výsledná výška dotácie sa vypočíta ako súčet týchto jednotlivých dotácií a používajú sa dva hlavné postupy rozpisu dotácií, a to rozpis založený na výkone vo vzdelávaní a rozpis založený na výkone vo výskume. V anglickom systéme financovania majú dva hlavné princípy, a to, podobné vzdelávacie aktivity by mali byť financované podobne a princíp, že ak chcú inštitúcie zvýšiť počty študentov, mali by tak robiť prostredníctvom schválenia dotácií na dodatočné platené miesta cez HEFCE.

V slovenskom systéme financovania nastávajú taktiež zmeny v metodike rozpisu finančných prostriedkov. Nový systém je jednoduchší v porovnaní s predchádzajúcim, keďže sa počet hlavných kritérií znížil zo siedmich na štyri a ostatných kritérií ostalo desať.

Pri porovnaní zohľadňovania finančnej náročnosti štúdia obe krajiny používajú cenové skupiny. Anglický systém používa štyri cenové skupiny, slovenský systém používa až dvadsať skupín študijných odborov s rôznymi koeficientami odboru.

Taktiež je rozdiel v delení celkovej sumy finančných prostriedkov. Anglický systém vzdelávania delí hlavnú sumu na základe jedného vzorca. HEFCE predpokladá aj príjem zo školného, tak finančné prostriedky sa vypočítajú ako súčet dotácie od HEFCE a školného. Slovenský systém používa jeden vzorec pre delenie osobných nákladov a iný vzorec pre delenie prevádzkových nákladov.

Pri započítavaní študentov do grantu výučby sú študenti v Anglicku počítaní z hľadiska ekvivalentov riadneho štúdia (FTE), kde študent denného štúdia je počítaný ako 1 FTE, študent externého štúdia je počítaný na základe ekvivalentného študenta denného štúdia. Prepočítaný počet študentov na Slovensku vychádza z prepočítaného počtu študentov v akreditovaných študijných programoch k 31. 10. 2010 a hodnoty koeficientov závisia od formy (denná, externá) a stupňa štúdia (I, II, III).

V Anglicku takisto poznáme váženie podľa londýnskeho koeficienta, ktorý sa používa na zohľadnenie vyšších nákladov na činnosť v Londýne.

Anglický systém vzdelávania má zavedený tolerančný pás, čo je percentuálny rozdiel medzi štandardnými a predpokladanými prostriedkami, a je to rozpätie plus/mínus 5 % okolo štandardných prostriedkov, do ktorého má padnúť objem predpokladaných prostriedkov. Slovenský systém tolerančný pás nemá. Pozná však nástroj garantovaného minima, ktoré sa určuje ako 95 % rozpisu dotácií v minulom roku. Tento princíp je uplatňovaný tak u vysokých škôl, ktoré sú dofinancované na úroveň garantovaného minima ako aj u tých, na úkor ktorých sa dofinancovanie uskutočňuje.

ZÁVER

Vo svojej práci som sa zameriavala na systémy financovania a ich dôsledky na vysoké školstvo. Na začiatku práce som charakterizovala systém financovania vysokých škôl v Anglicku. Ďalej opisujem systém financovania na Slovensku a následne tieto dva systémy financovania porovnávam.

Pomocou štúdia rôznych dokumentov, či už v písanej alebo elektronickej podobe som charakterizovala základné princípy financovania vysokých škôl a porovnala základné charakteristiky vybraných systémov financovania.

Financovanie zo štátneho rozpočtu predstavuje jeden z mála nástrojov, ktorými štát ovplyvňuje správanie sa vysokých škôl a presadzuje štátnu vysokoškolskú politiku.

Financovanie vysokých škôl vo svete sa deje z viacerých zdrojov, a to kombináciou verejných zdrojov, vlastných príjmov vysokých škôl a súkromných financií.

Hlavným zdrojom financovania vysokých škôl na Slovensku sú dotácie zo štátneho rozpočtu. Systém financovania v Anglicku je založený na tom, že celkové množstvo finančných prostriedkov je poskytované vládou a prerozdeľované organizáciou HEFCE.

Vo svojej práci som opísala základné princípy financovania vysokých škôl v Anglicku a na Slovensku a objasnila som základné rozdiely v týchto financovaniach. Medzi hlavné rozdiely financovania patrí okrem toho, že v Anglicku majú na prerozdeľovanie finančných prostriedkov samostatnú organizáciu HEFCE, aj spoplatňovanie vysokoškolského štúdia v Anglicku, spôsob delenia celkovej sumy finančných prostriedkov, rôzne kritéria pri zohľadňovaní finančnej náročnosti odboru a iné.

Vysoké školy sú organizácie so špecifickým postavením, ktoré hrali a hrajú veľmi dôležitú úlohu vo vývoji spoločnosti. Jednou z hlavných charakteristík vysokých škôl je aj stupeň autonómie, ktorý je potrebný pre ich efektívne fungovanie. Vo svojej práci taktiež opisujem ako sa táto autonómia vyvíjala z historického hľadiska.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

BBC news: Q&A: Student fees [online]. 2009.

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/education/3013272.stm>

Beblavý Miroslav - Kišš Štefan a kol.: 12 riešení pre kvalitnejšie vysoké školy [online]

<http://www.spgk.sk/swift_data/source/pdf/12%20RIESENI%20PRE%20VS.pdf>

Burke, J.C.: Funding Public Colleges and Universities for Performance,

The Rockefeller Institute Press, Albany, New York, 2002

Čulík, J. Fiasko: Bude Anglie univerzitní školné zase rušit? [online]. Britské listy, 2002.

[cit.2010-04-12].

<<http://www.blisty.cz/art/9682.html>>. ISSN 1213-1792

Education at a Glance, 2010 [online]

<<http://www.oecd.org/dataoecd/45/39/45926093.pdf>>

Eurydice: Key data on education in Europe [online]. 2009.

<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/105EN.pdf>

Eurydice: Organization of the education system in the United Kingdom – England, Wales and Northern Ireland 2008/2009 [online]. European commission. [cit. 2010-03-08].

<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/UN_EN.pdf>

Fees, funding and Student Support. UK Council for International Student Affairs [online]

<http://www.ukcisa.org.uk/student/fees_student_support.php>

Funding Systems and their Effects on Higher Education Systems.

Záverečná správa projektu OECD-IMHE, OECD, 2006

Goliaš Peter: Prehľad ukazovateľov o financovaní školstva. 2011 [online]

<<http://blog.etrend.sk/inekomenty/2011/01/26/fakty-o-financovani-skolstva>>

Goliaš Peter: Prehľad ukazovateľov o financovaní školstva. 2011 [online]

<http://www.ineko.sk/file_download/593>

Higher education statistic agency: Income of Higher Education Institutions [online].

<<http://www.hesa.ac.uk/index.php/content/view/1675/161/>>

Higher education founding council for England: A guide to UK higher education [online].
2009.

<http://www.hefce.ac.uk/pubs/hefce/2009/09_32/09_32.pdf>

Higher education founding council for England: A guide to UK higher education [online].
2010

<http://www.hefce.ac.uk/media/hefce1/pubs/hefce/2010/1024/10_24.pdf>

MEDERLY, Peter. Systém financovania verejných vysokých škôl a jeho zmeny od roku
2006[online]. Bratislava, 2009.

<http://www.arra.sk/index.php?module=documents&JAS_DocumentManager_op=downloadFile&JAS_File_id=6>

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Metodika rozpisu
dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2011. [online]

<http://www.minedu.sk/data/USERDATA/ATEMY/2011/VysSkol/Methodika_2011_WEB.pdf>

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Metodika rozpisu
dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2012. [online]

<http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/FVVS/Dotacie/2012/Methodika_rozpisu_dot%C3%A1ci%C3%AD_na_rok_2012_WEB.pdf>

Neubauerova Erika a kol.: Reforma systému financovania vysokých škôl v SR.Štúdia.
[online]

<http://www.radavs.sk/index.php?option=com_remository&Itemid=21&func=fileinfo&id=24>

OECD. Education at a Glance 2010. [on-line]. 2001.
<<http://www.oecd.org/dataoecd/45/39/45926093.pdf>>

Socrates: Studium v Británii [online]. 2009.
<http://www.socrates.cz/mkportal/modules/wiki/index.php/Studium_v_Brit%C3%A1nii>

Ústav pro informace ve vzdělávání: Vývoj terciárního vzdělávání. [online]. Databáze ÚIV.
<<http://www.uiv.cz/soubor/3665>>

<http://www.hefce.ac.uk/>

<http://www.ihp.sk/analyzy/IHP-Analyza%20-%20Spajame%20VS%20s%20TP.pdf>

<http://www.minedu.sk/index.php?lang=sk&rootId=377>

<http://www.radavs.sk/>

<http://www.uniregio.fvs.upjs.sk/pdf/zbornik/Sebova.pdf>